

Nationalt: Strategisk energiplanlægning i Danmark

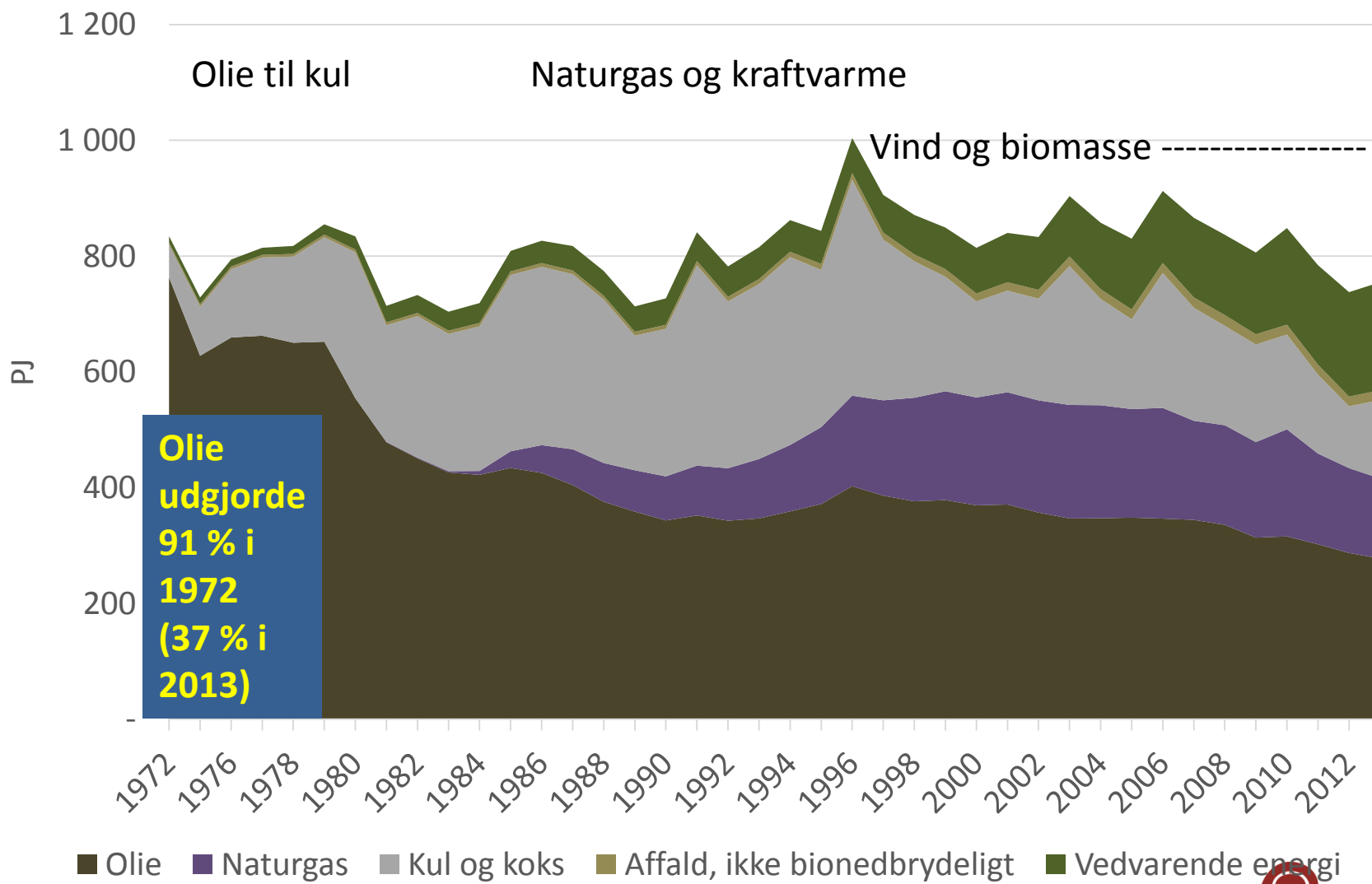
KICKSTART AF GRØN OMSTILLING I DANSKE KOMMUNER
29-30 oktober 2015

Anders Kofoed-Wiuff
Partner, Ea Energianalyse

Spørgsmål

- Hvordan ser Danmarks energisystem ud i 2050?
- Hvilke fremtidsscenarier er de mest samfundsøkonomisk bæredygtige?
- Hvilke teknologier skal føre Danmark ind i en fremtid uden fossile brændsler?
- Hvordan kan kommunerne bedst bidrage til en positiv udvikling?

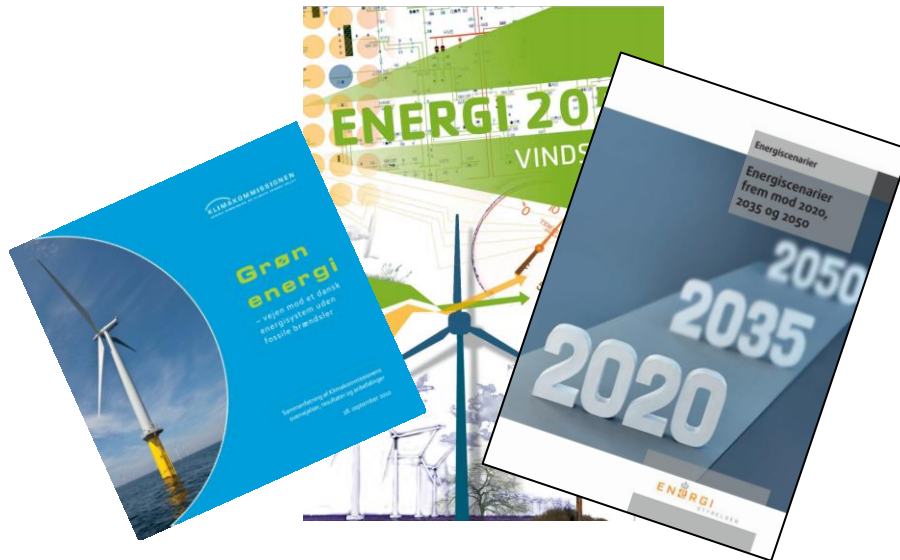
Udvikling i bruttoenergiforbrug

Fremtidens omstilling

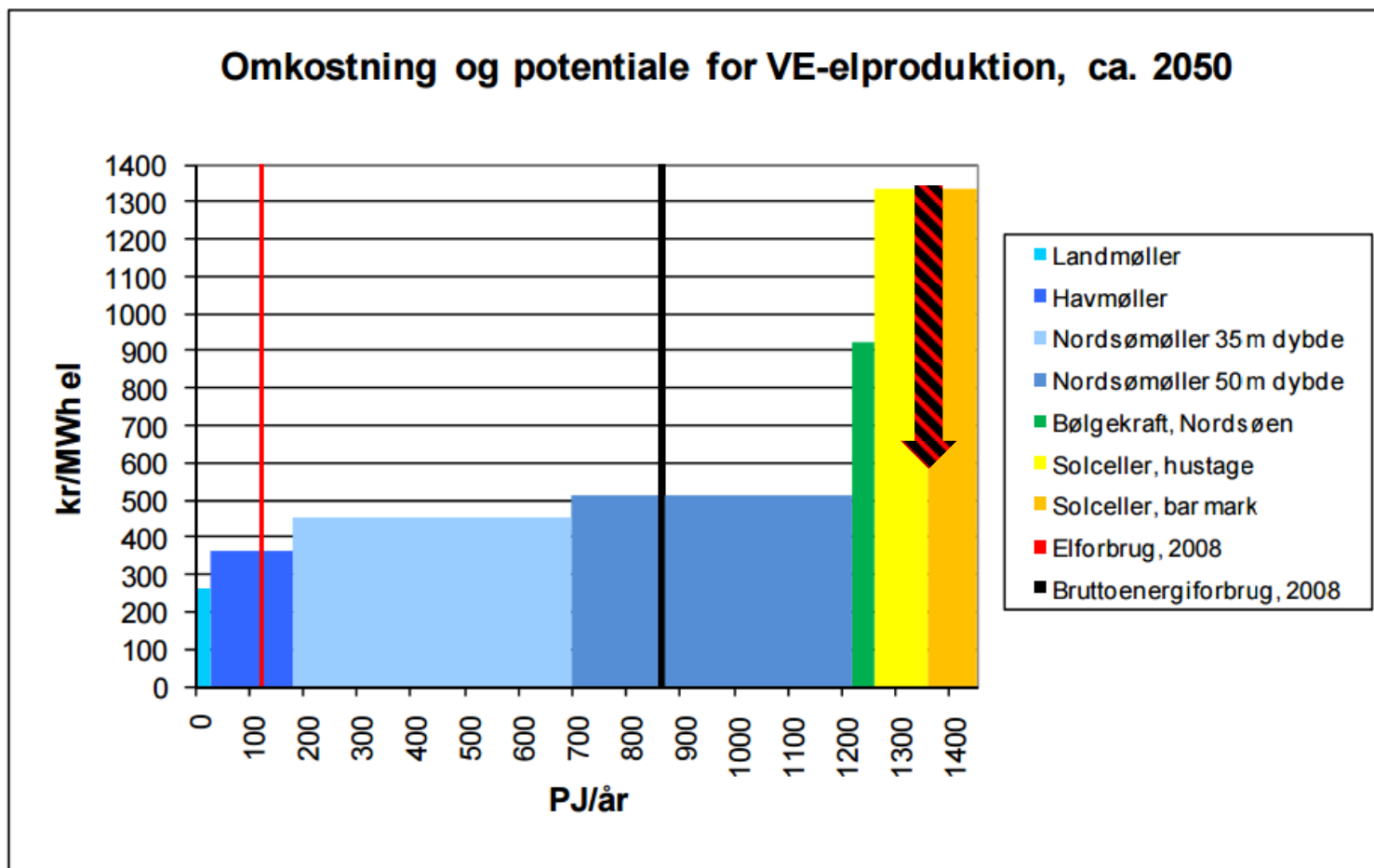
”Regeringens langsigtede mål er, at vi skal være uafhængige af fossile brændsler i 2050, så Danmark i 2050 kan producere vedvarende energi nok til at kunne dække det samlede danske energiforbrug.”

Regeringsgrundlag fra juni 2015
”Sammen for fremtiden”

HVILKE VE RESSOURCER ER TIL RÅDIGHED?

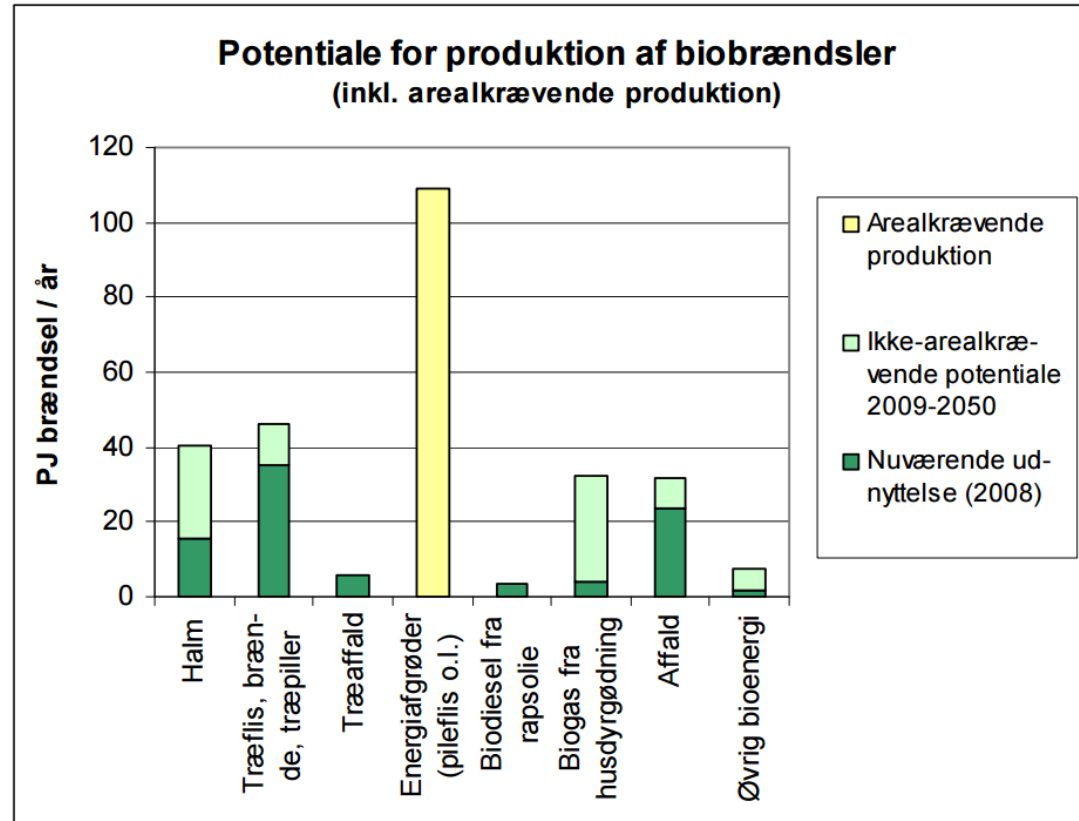
VE ressourcer til elproduktion

Kilde: Klimakommissionen, 2010

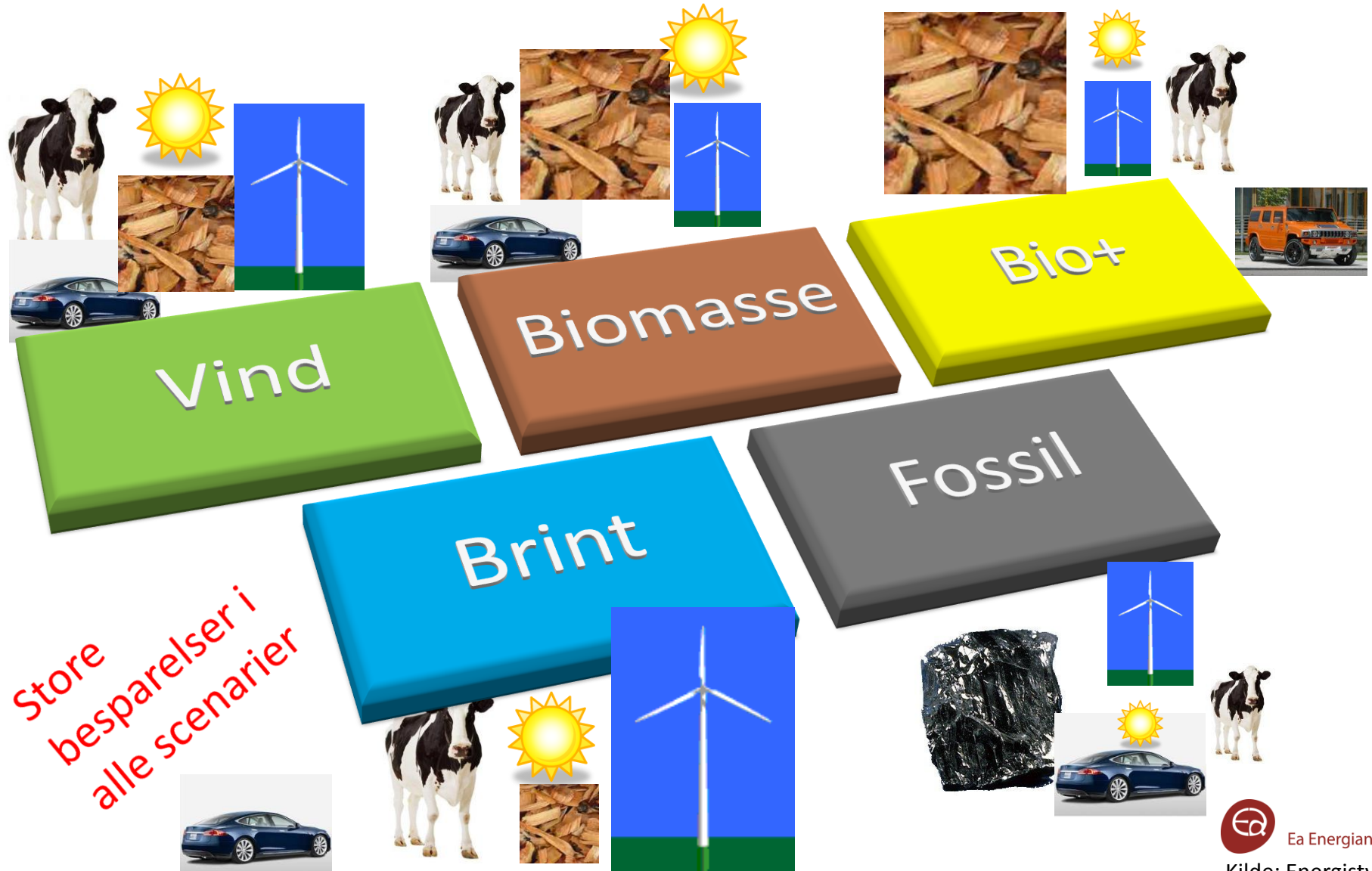
Biomasse

- Potentiale for dansk biomasse og affald:
  - 200-300 PJ
- Vi bruger ca. 700 PJ brændsler i dag

Kilde: Klimakommissionen, 2010

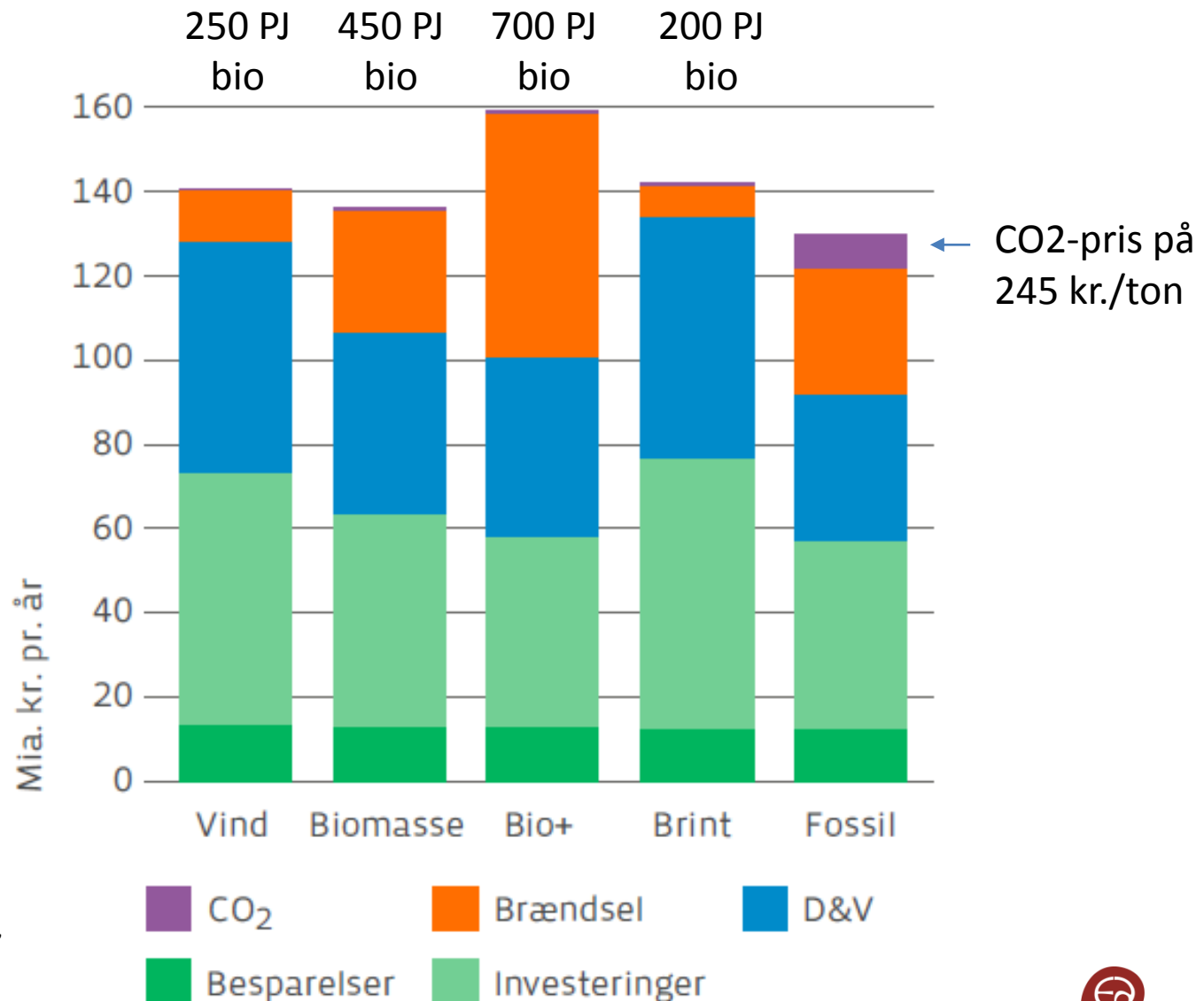
Energistyrelsens 5 scenarier for 2050

Store besparelser i alle scenarier

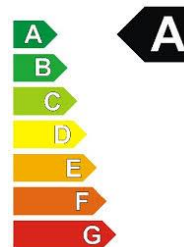
Hvad koster det at blive fossilfri?

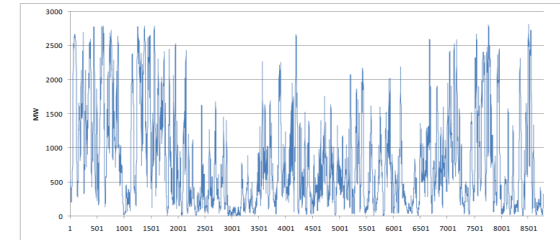
Kilde: Energistyrelsen, maj 2014

Rammer for det fossilfri energisystem

- Sol og vind bliver dominerende energikilder
- Elektrificering af energisystemet
- Prioritering af biomasse
  - Vigtigste aftagere på langt er tung transport og flybrændstof
- Og energibesparelser...
  - når det kan betale sig

Nøgleteknologier

SEKTOR

Elproduktion	Land- og havvind, Solceller Kraftværk back-up
Fjernvarme	Store varmepumper (geotermi) Overskudsvarme Solvarme
Individuel opvarmning	=> Fjernvarme Individuelle varmepumper
Produktionserhverv	Varmepumper Elkedler Biogas/biomasse
Transport	Let: Eldrevne køretøjer Tung/fly: Biobrændstof/biogas

Fleksibelt elsystem

Udlandsforbindelser

Lavtemperatur fjernvarme

Varmelagre

Fleksibelt elforbrug

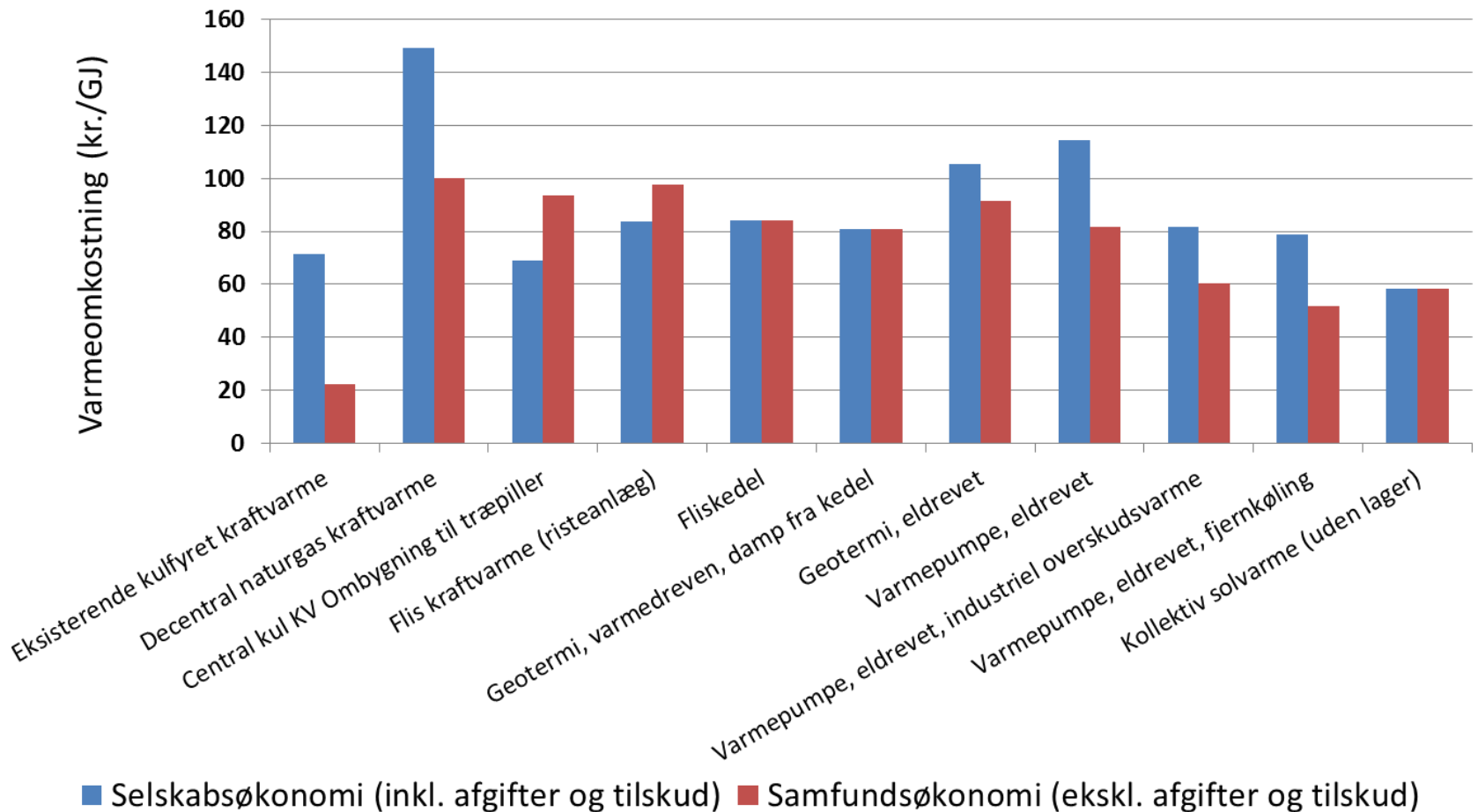
Power to gas

Biobrændstoffabrikker

Hvilken rolle får gasinfrastrukturen i fremtidens energisystem?

Understøtter de nuværende rammer omstillingen?

Eksempel: Omkostning ved at producere fjernvarme?

Hvordan kan kommunerne bidrage?

Kommunen som virksomhed

Ejer af forsyningsselskaber

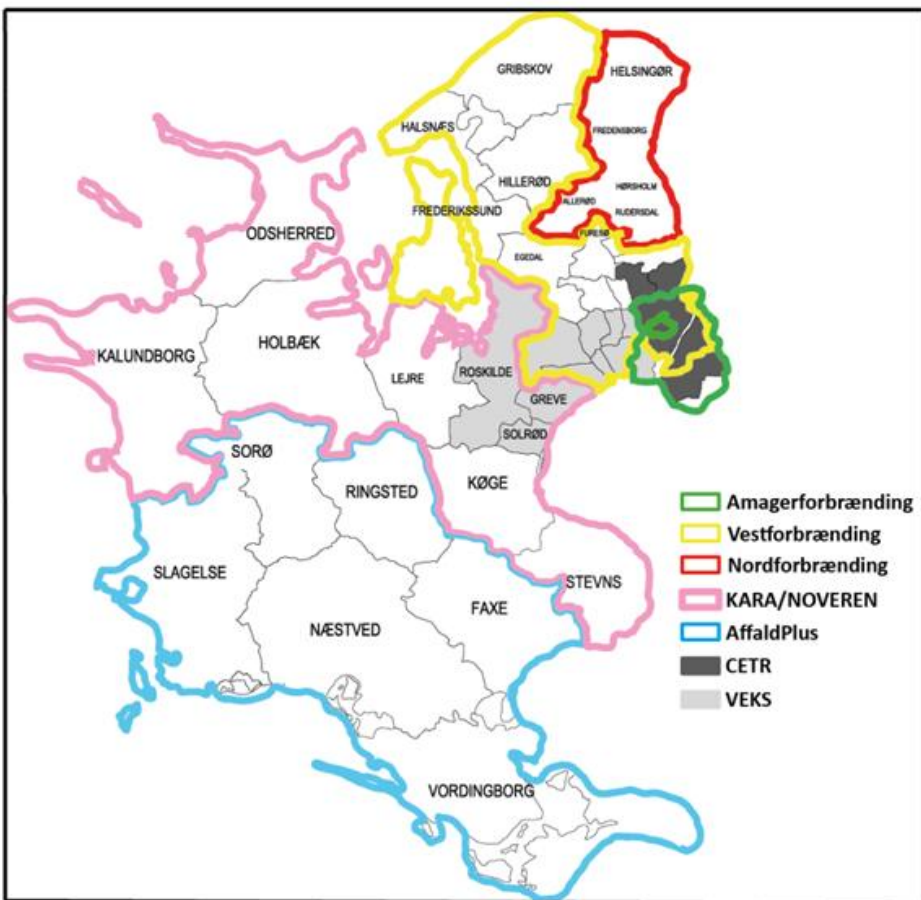
Planlægningsmyndighed (trafik, varme, affald...)

Godkendende myndighed

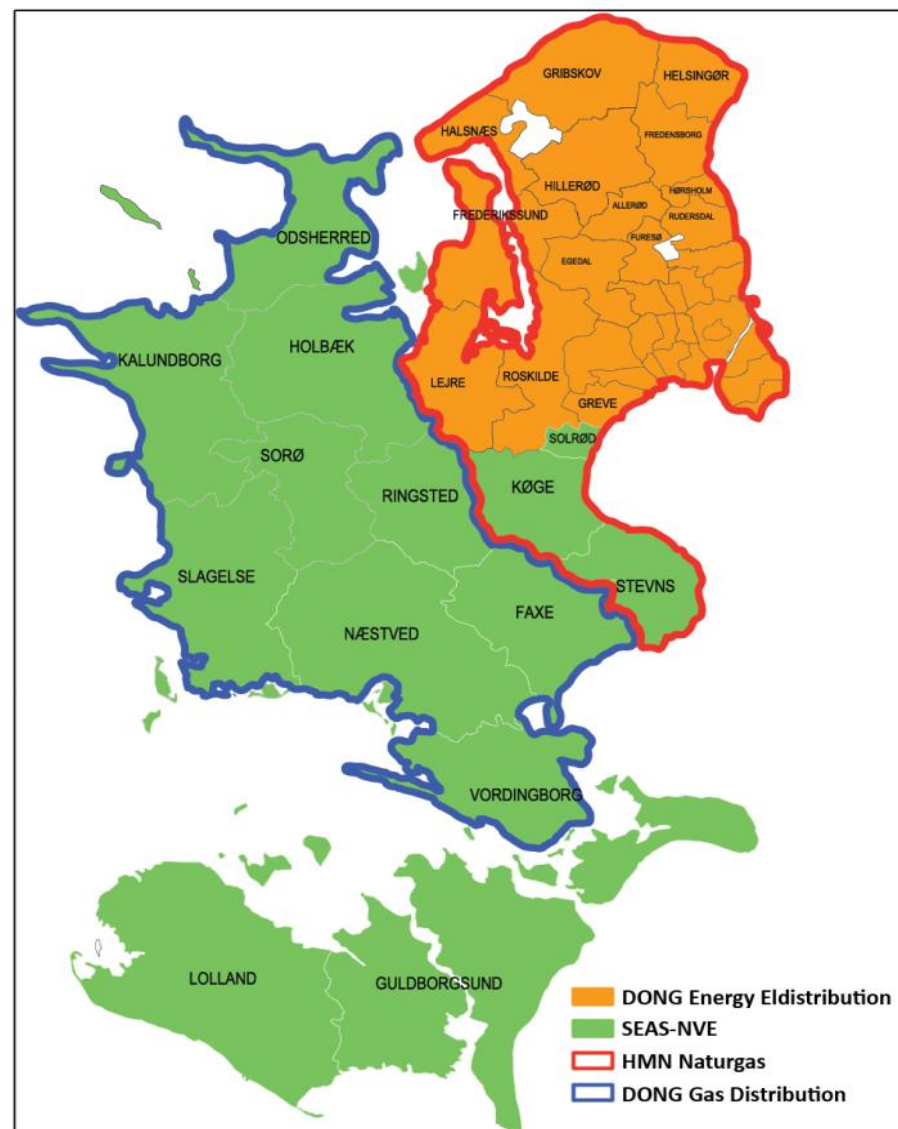
Partnerskaber med virksomheder

Oplysning af borgere

Kommunernes mange kasketter

Hvordan sikres koordinerede beslutninger?

Tværkommunalt samarbejde

Analyserede, nye sammenkoblinger

De to store forbindelser: Halvdelen af spidsforbruget dækkes

Den lille forbindelse: Hele spidsforbruget dækkes

TAK FOR OPMÆRKSOMHEDEN

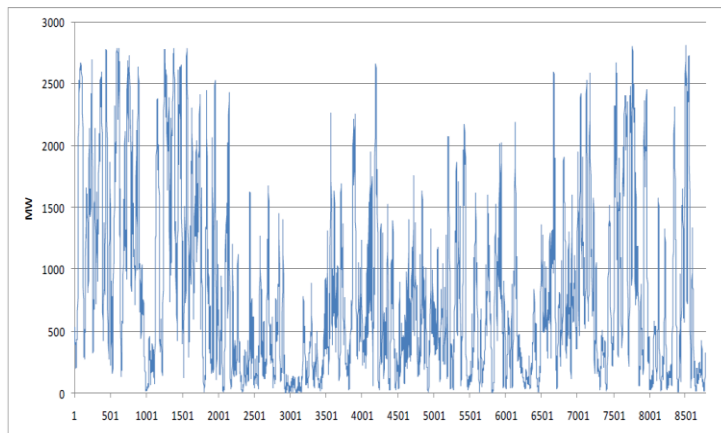
akw@eaea.dk
www.eaea.dk

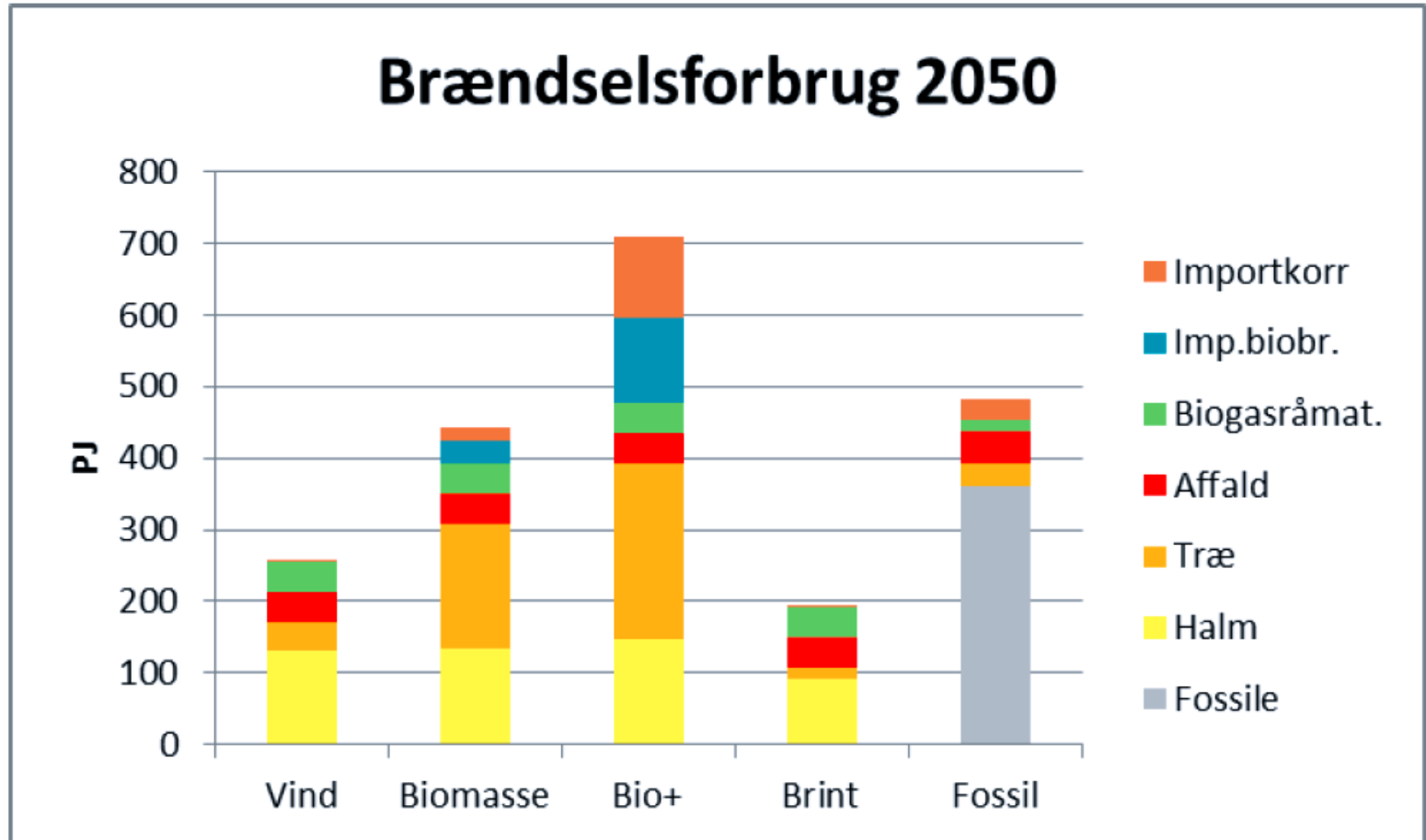
EKSTRA

To hovedudfordringer i fremtidens fossilfri energisystem

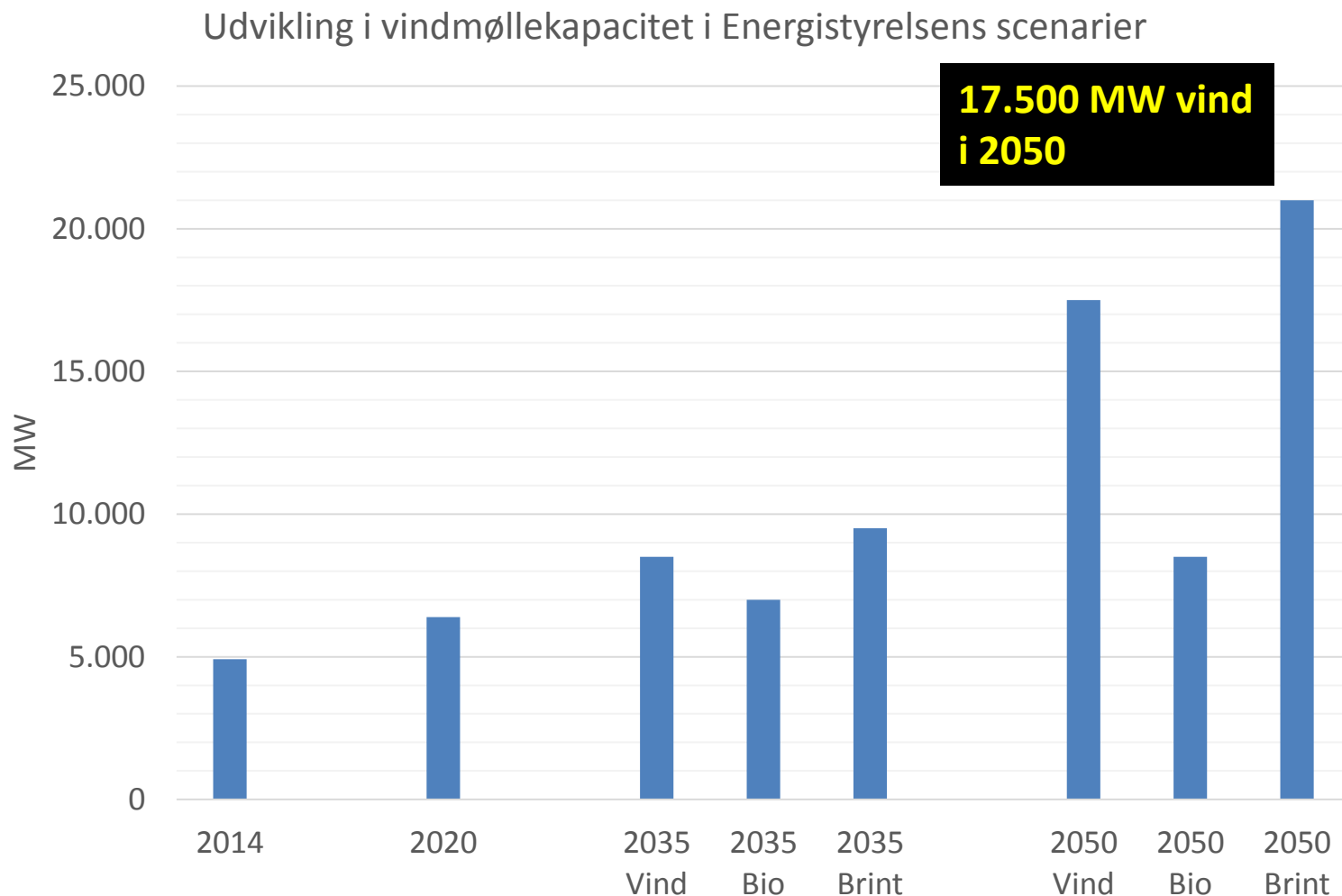
- Integration vind
  - Sikre værdi af vinden, når det blæser meget
  - Sikre tilstrækkelig produktionskapacitet, når det ikke blæser.
  - Balancering af vindkraft
- Erstatning af olie i transportsektoren
  - Hvornår slår elbilen igennem?
  - Sikre høj effektivitet
  - Sikre fleksibilitet
    - samspil til vindkraft

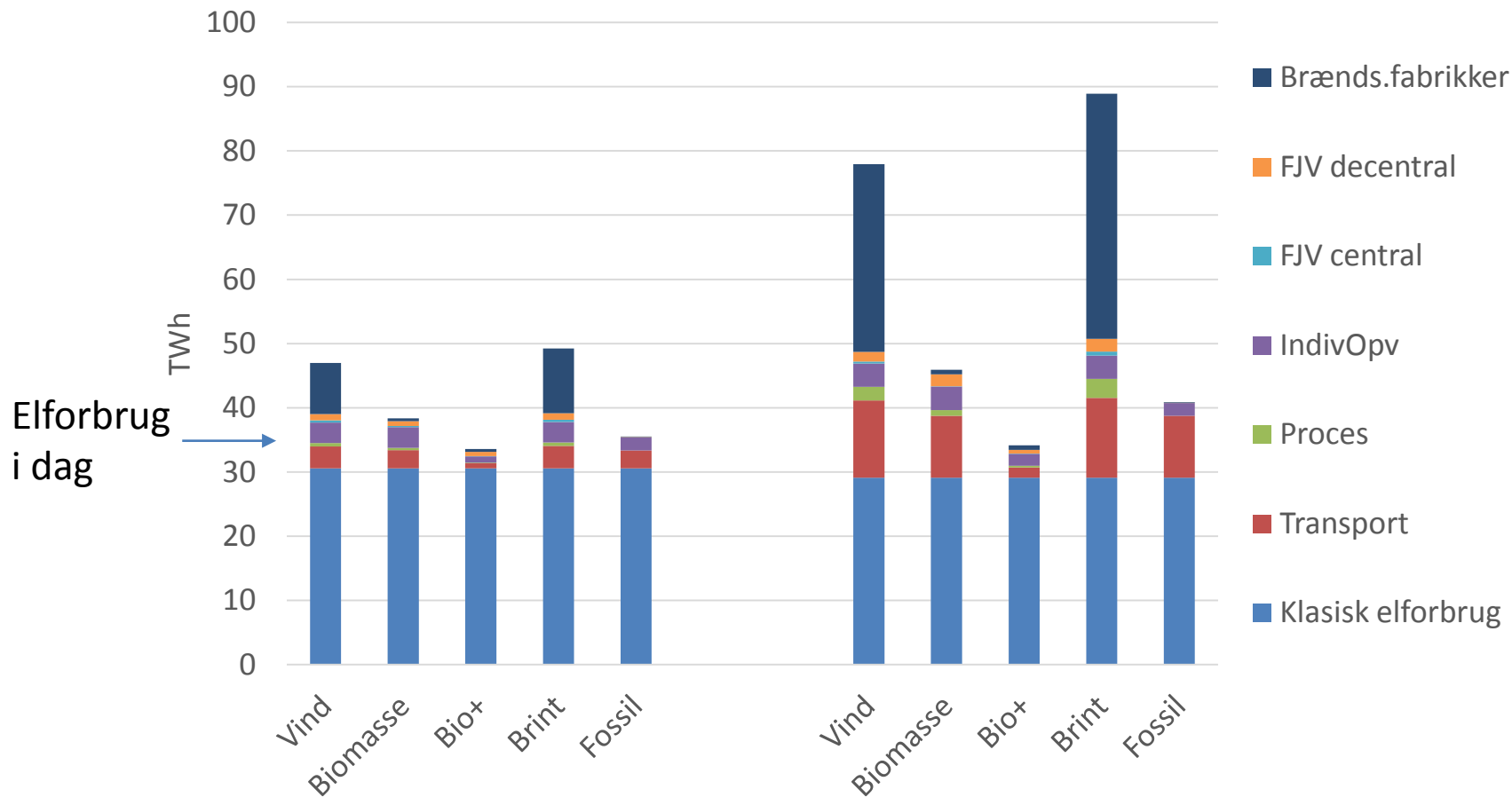
Energiscenarier, maj 2014

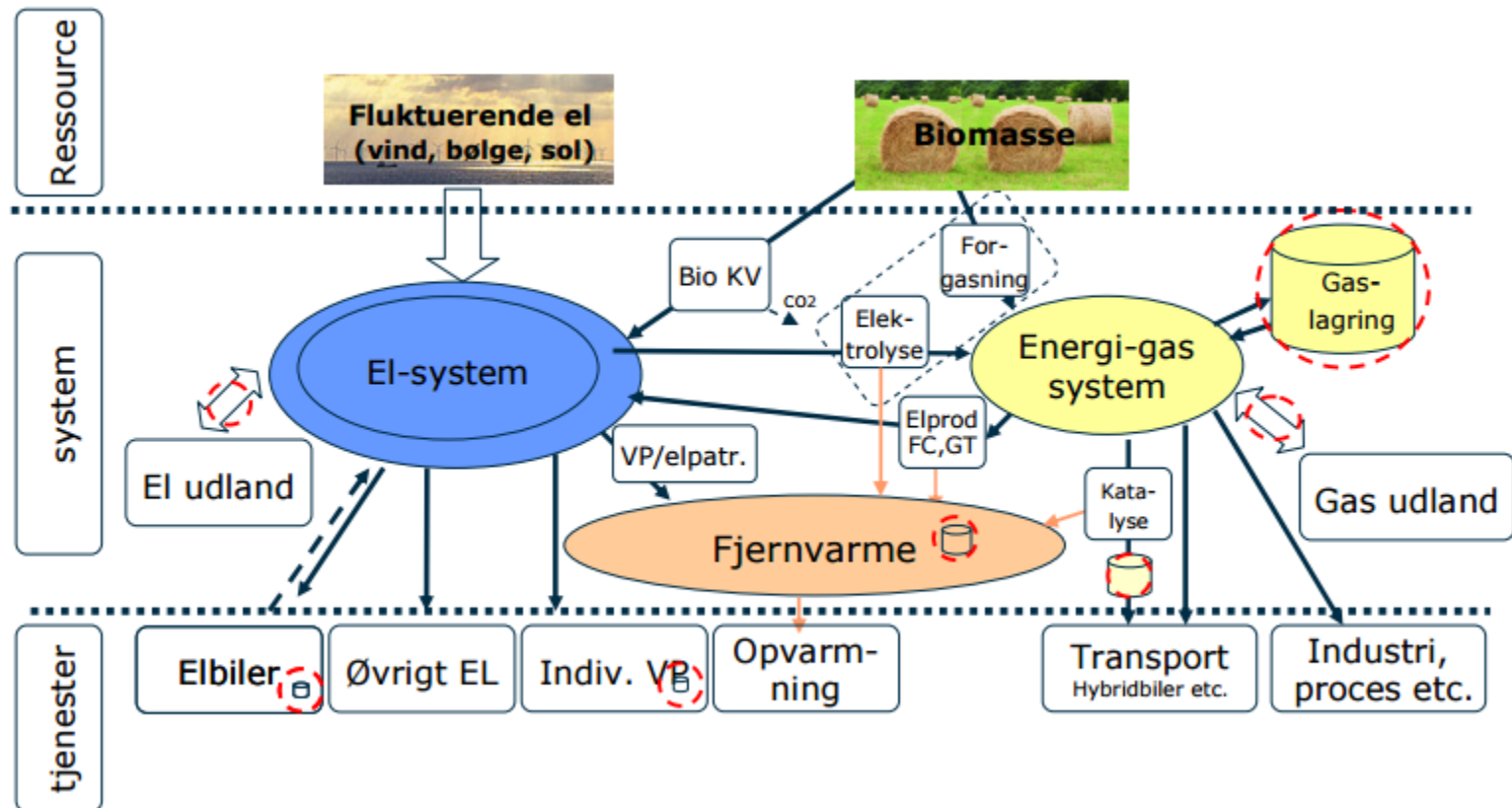
Vindkrafts rolle i energiscenarierne

Elforbrug i 2050 i scenarierne

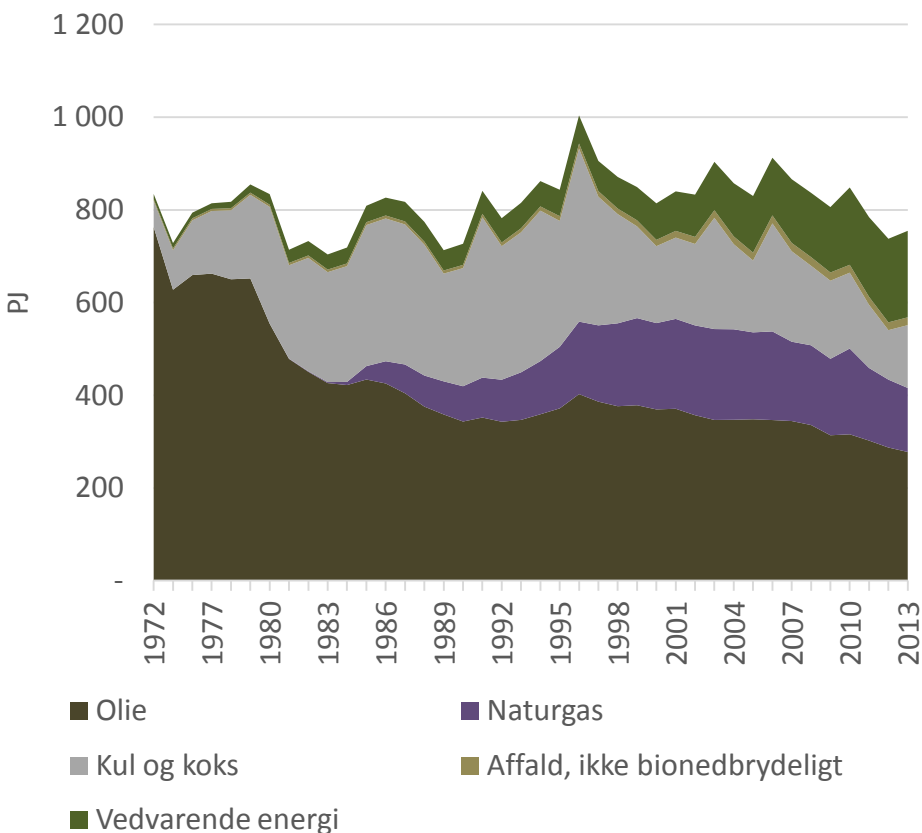
Samspillet fra energiresourcer til energitjenester

Kilde: Energinet

Forbrug og ressourcer

Bruttoenergiforbrugets udvikling

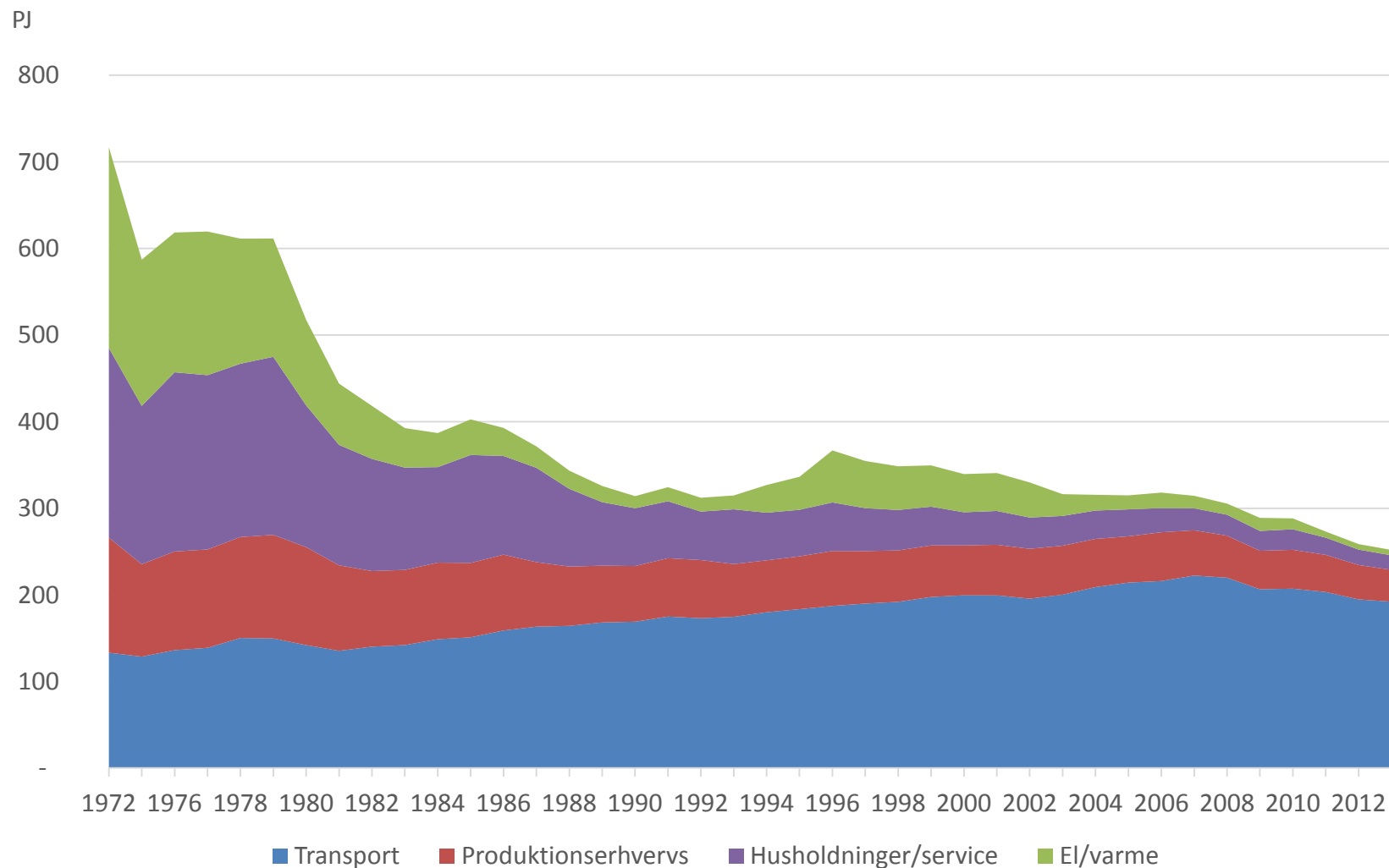
Klimakommissions opgørelse af VE ressourcer

	Ressource i alt	Hvor meget af energiforbruget i 2050 kan ressourcen teknisk set dække?
Vind	1.220	> 250%
Bølgekraft	40	< 10%
Sol, el og varme	250	< 50%
Biobrændsler og affald	250*	< 50%
Samlet VE i alt**	1.760	> 300%

* Inkl. 20 PJ fossilt affald

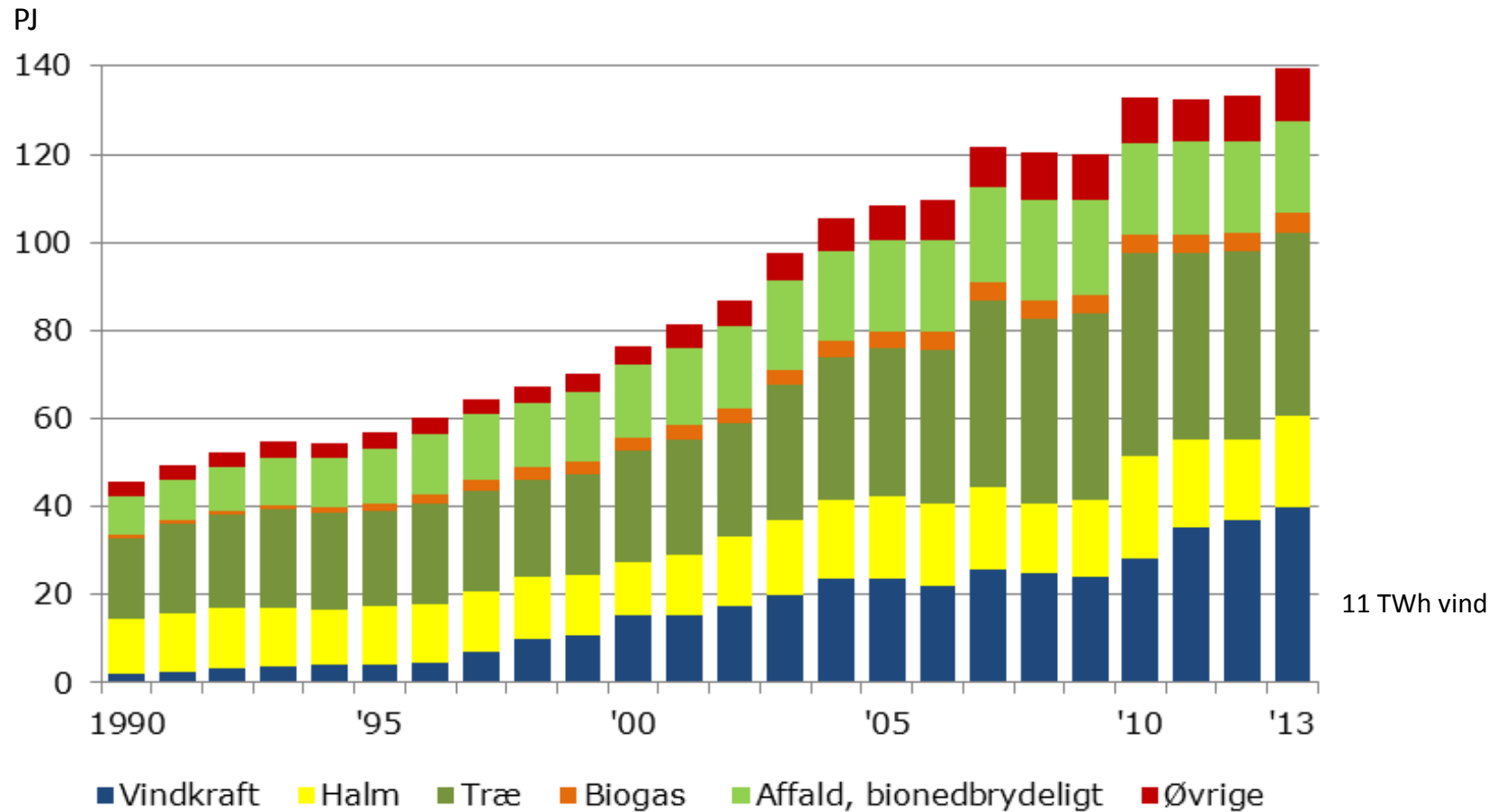
** Varme fra geotermianlæg og varmepumper indgår ikke i opgørelsen, da potentialer er vanskeligt at fastlægge.

Zoom på forbruget af olie

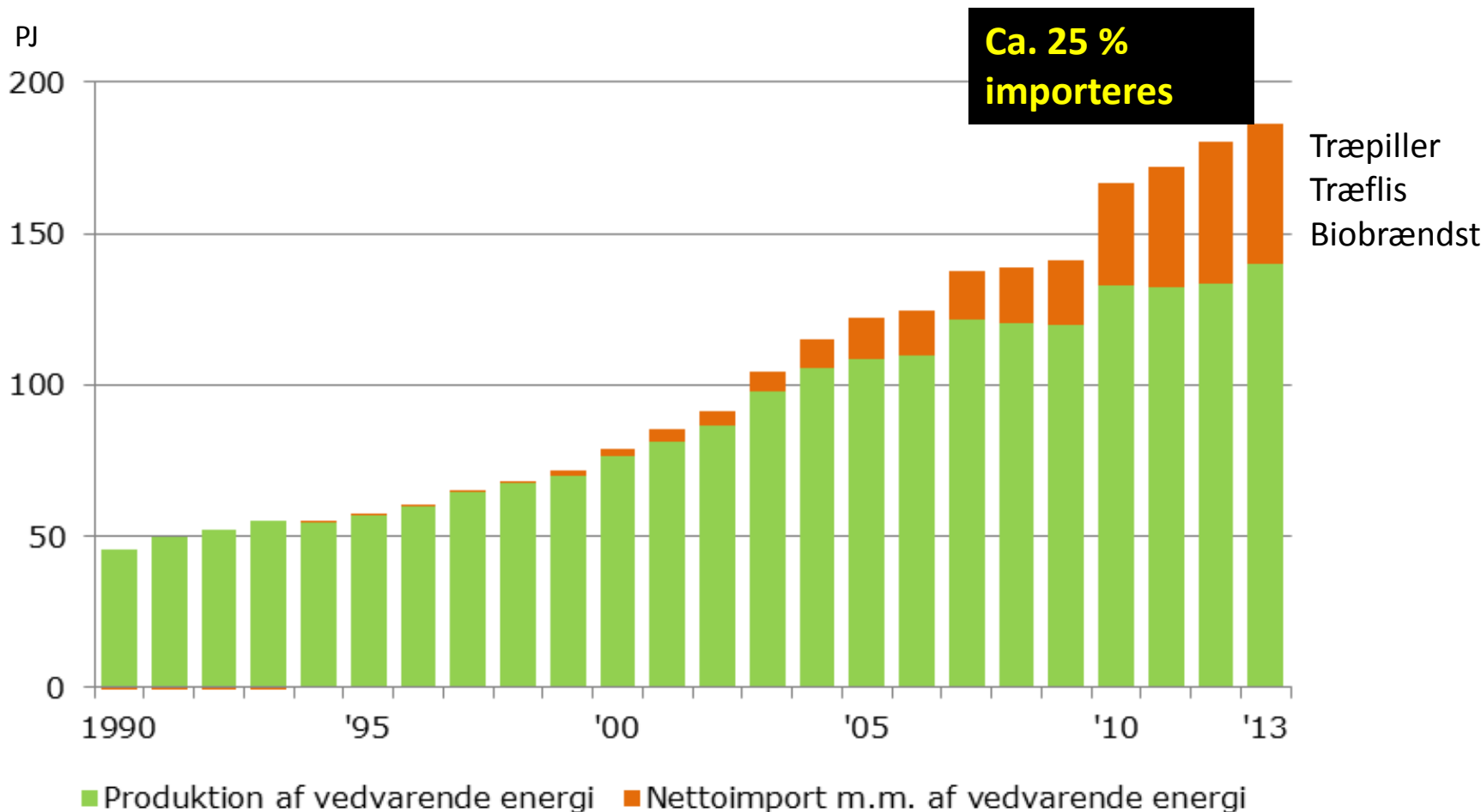

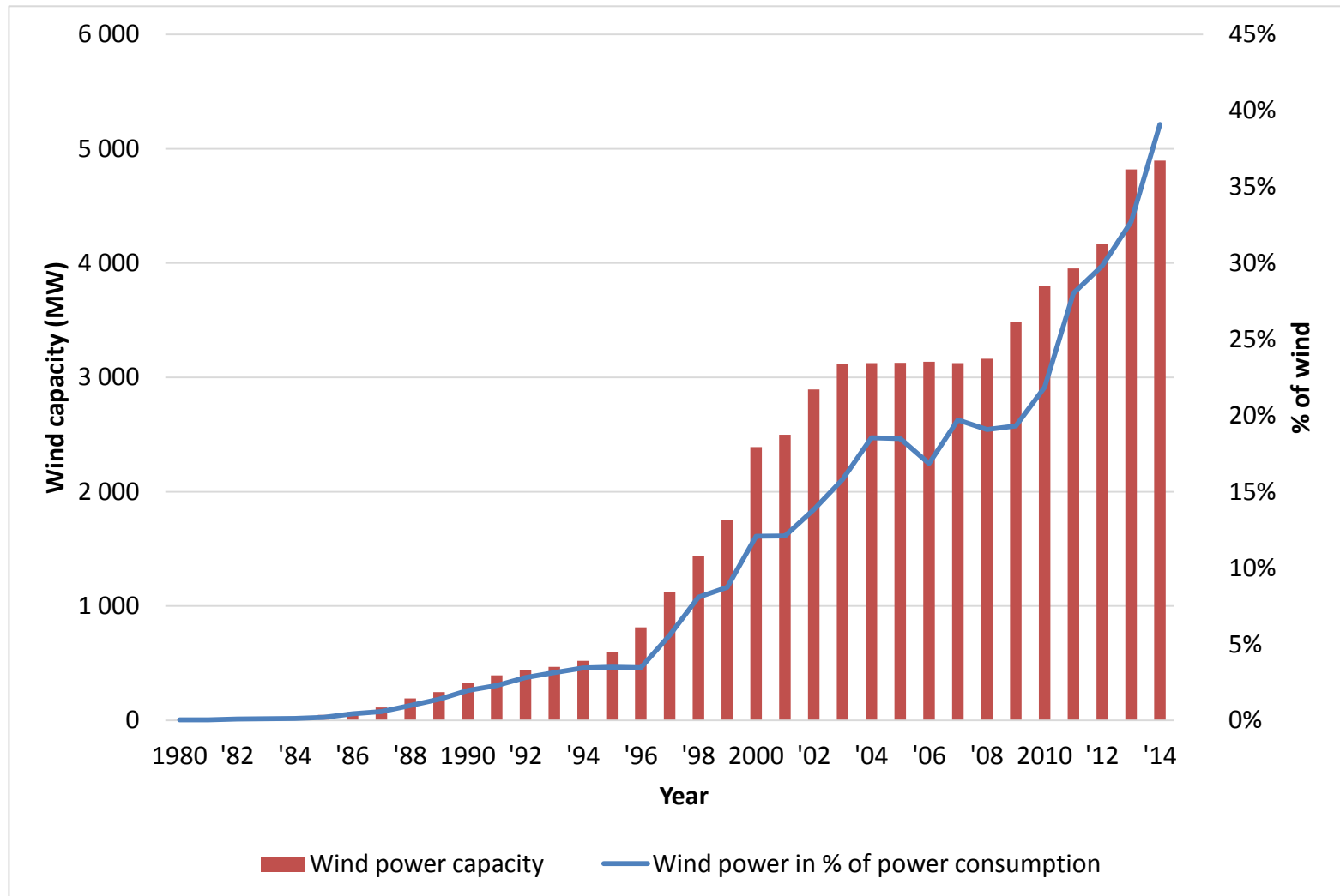
Produktion af vedvarende energi fordelt på energivarer

Forbrug af vedvarende energi

Vindkraft

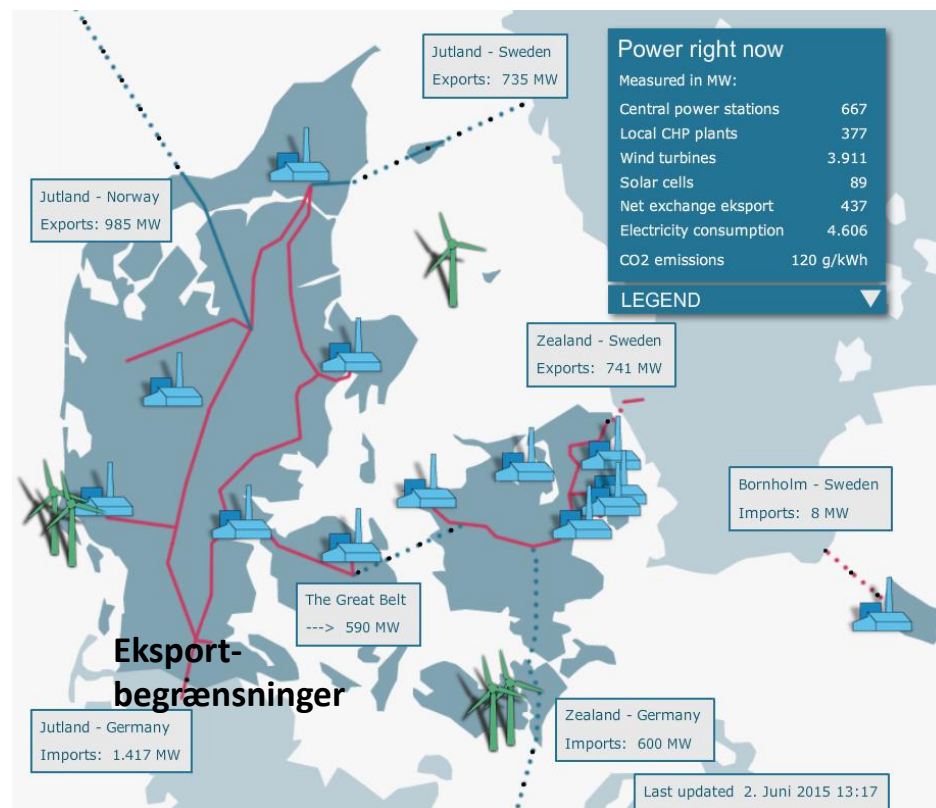
Elsystemet i Danmark

Et internationalt system...

- Elforbrug i Danmark ca. 35 TWh
- Elforbrug i Nordeuropa ca. 1200 TWh
- Nordisk lagerkapacitet ca. 100 TWh
- Vi har teoretisk "ellager" i Nordeuropa til 30 dages elforsyning
- Varmeforbrug ca. 65 TWh

Ca. 62 % af boligerne har fjernvarmeinstallation

Cobra kablet bliver 700 MW (Viking Link ml. 1000 og 1400 MW)

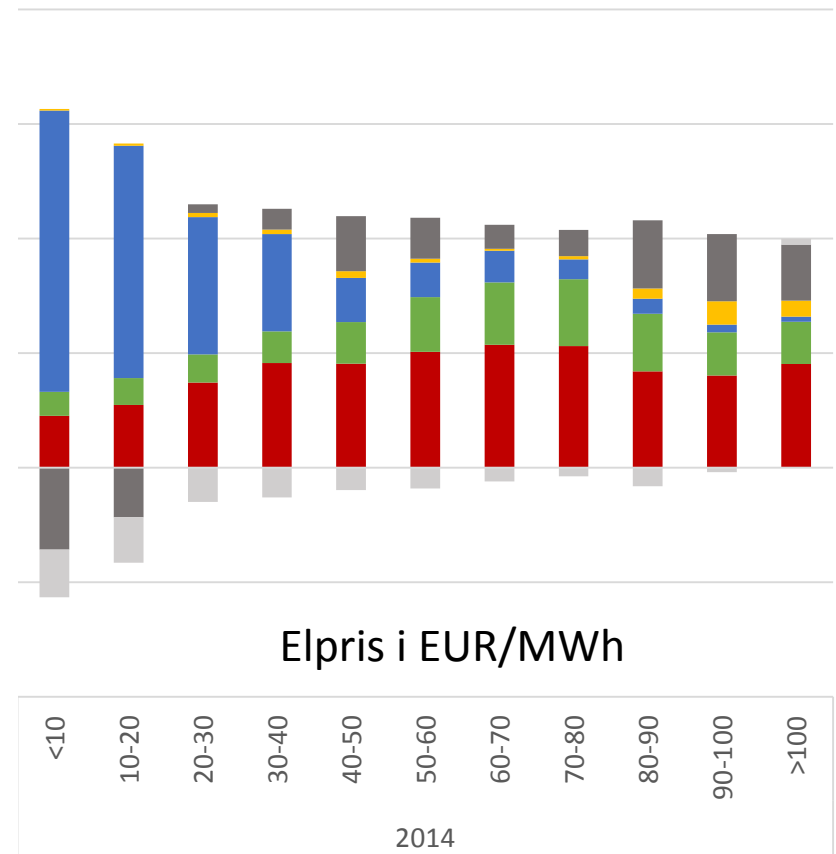

Kilde: Energinet.dk

Forbrug: 2100-6200 MW
Installeret vind: 4900 MW
Centrale og dec: ca.7000 MW
Forbindelser: 6400 MW

Hvordan integreres vinden?

Produktionsfordeling i Vestdanmark ved forskellige niveauer af elpriser

■ Avg. central production (%)

■ Avg. decentral production (%)

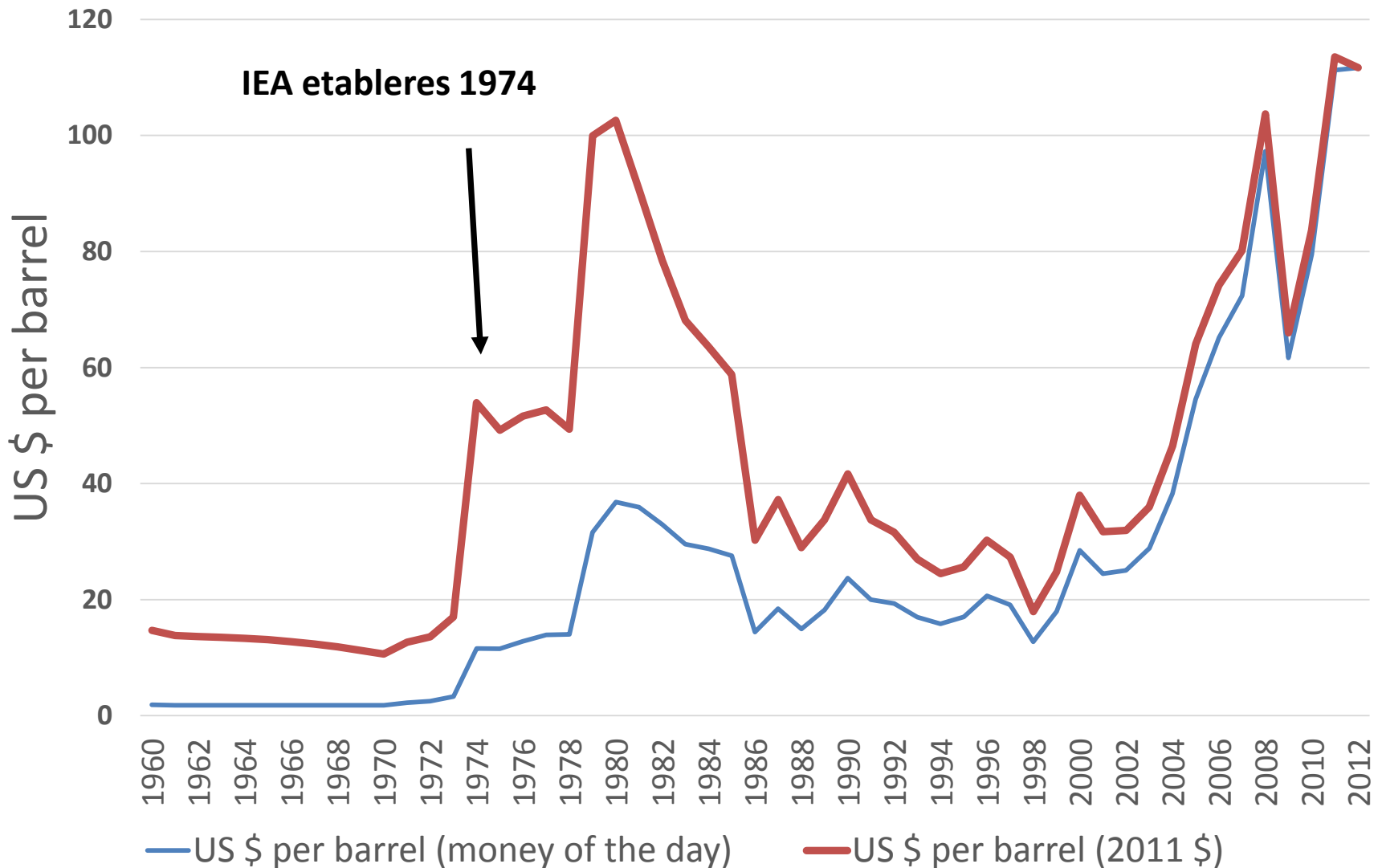
■ Avg. wind production (%)

■ Avg. solar production (%)

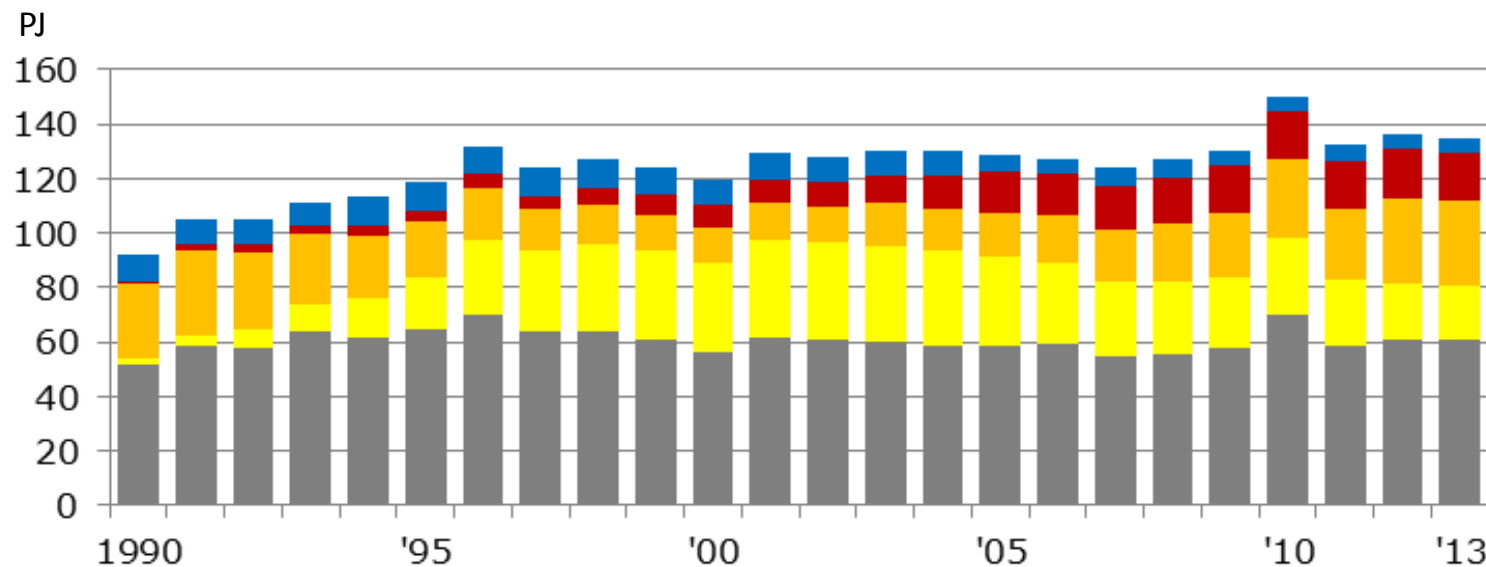
■ Avg. international import (%)

■ Avg. domestic import (from DK-East) (%)

Olieprisen

Fjernvarmeproduktion fordelt efter produktionsanlæg

- Sekundære producenter, varmeproducerende
- Sekundære producenter, kraftvarmeanlæg
- Fjernvarmeanlæg
- Decentrale kraftvarmeanlæg
- Centrale kraftvarmeanlæg

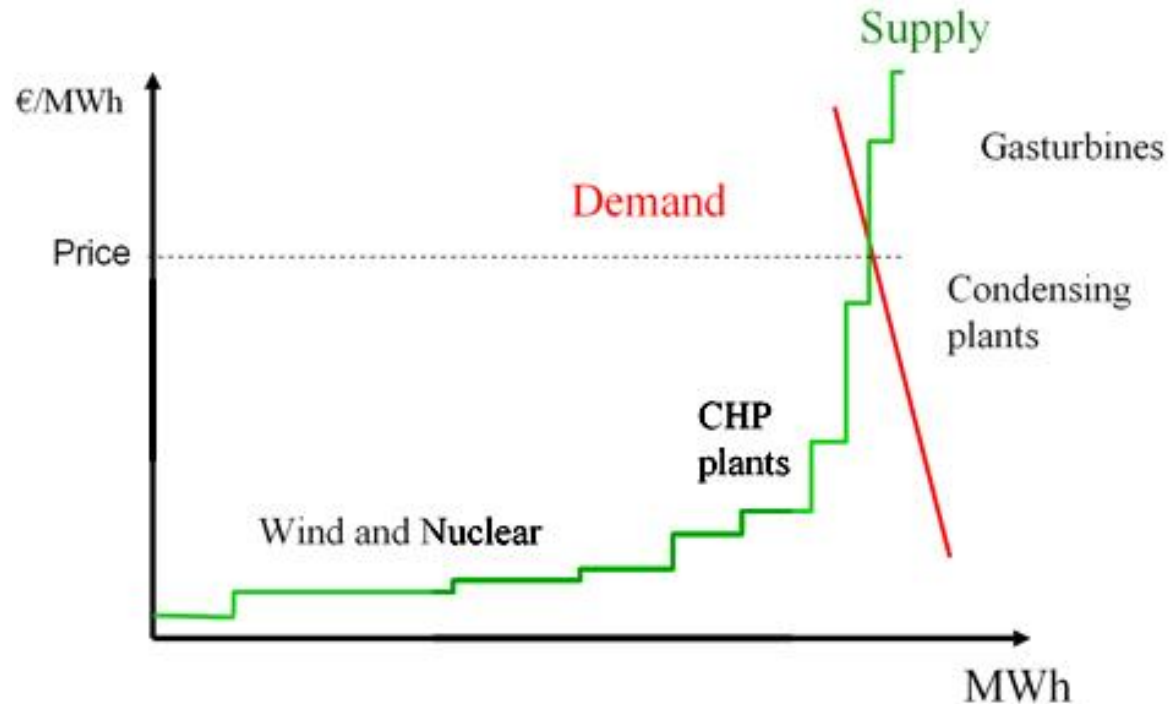
Kilde: Energistyrelsens Energistatistik

År 2000:
82 % af fjernvarmen fra kraftvarme.

År 2013:
73 % af fjernvarmen fra kraftvarme.

Elprisen afspejler værdien af vindkraft for elsystemet

EU påbegyndte liberaliseringen af elmarkederne i 90'erne

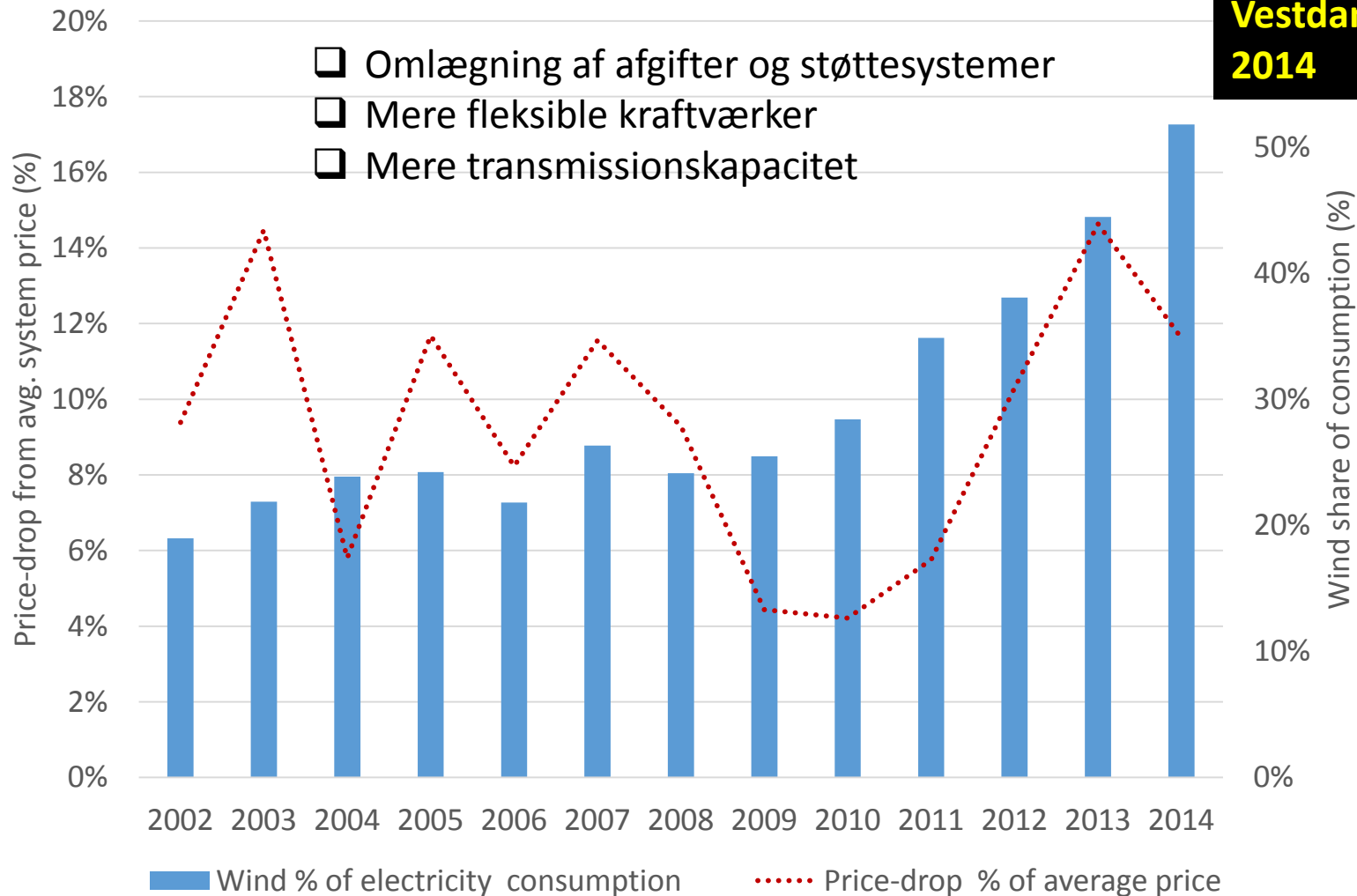

Kilde: DTU

Hvor godt integreres vinden?

52 vind % i Vestdanmark i 2014

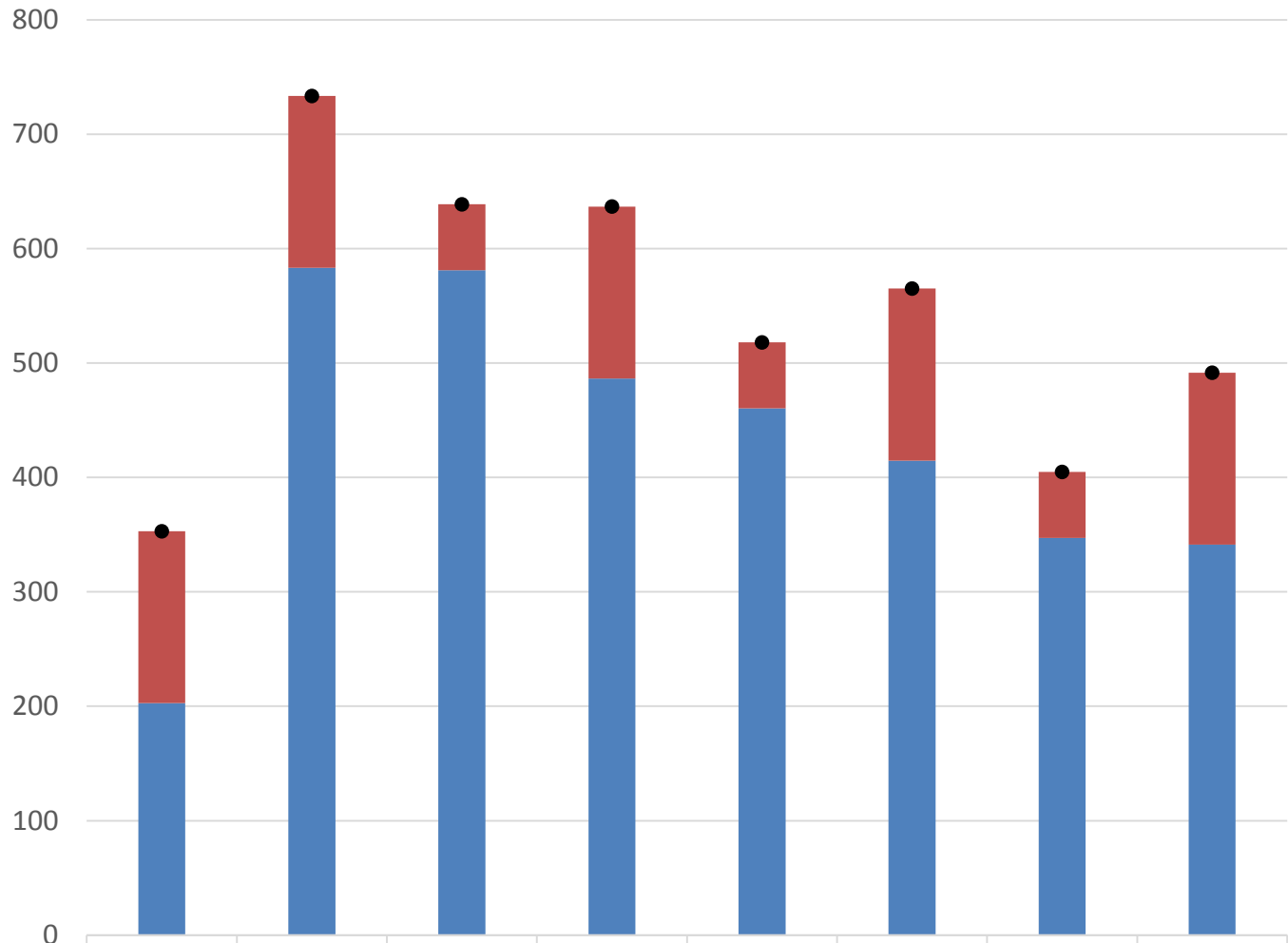

Data for Vestdanmark

Hvad koster Vedvarende Energi ?

- Beregningsgrundlag fra IEA, Energistyrelsen og andre kilder
- Teknologiuudvikling
- Hertil kommer systemomkostninger

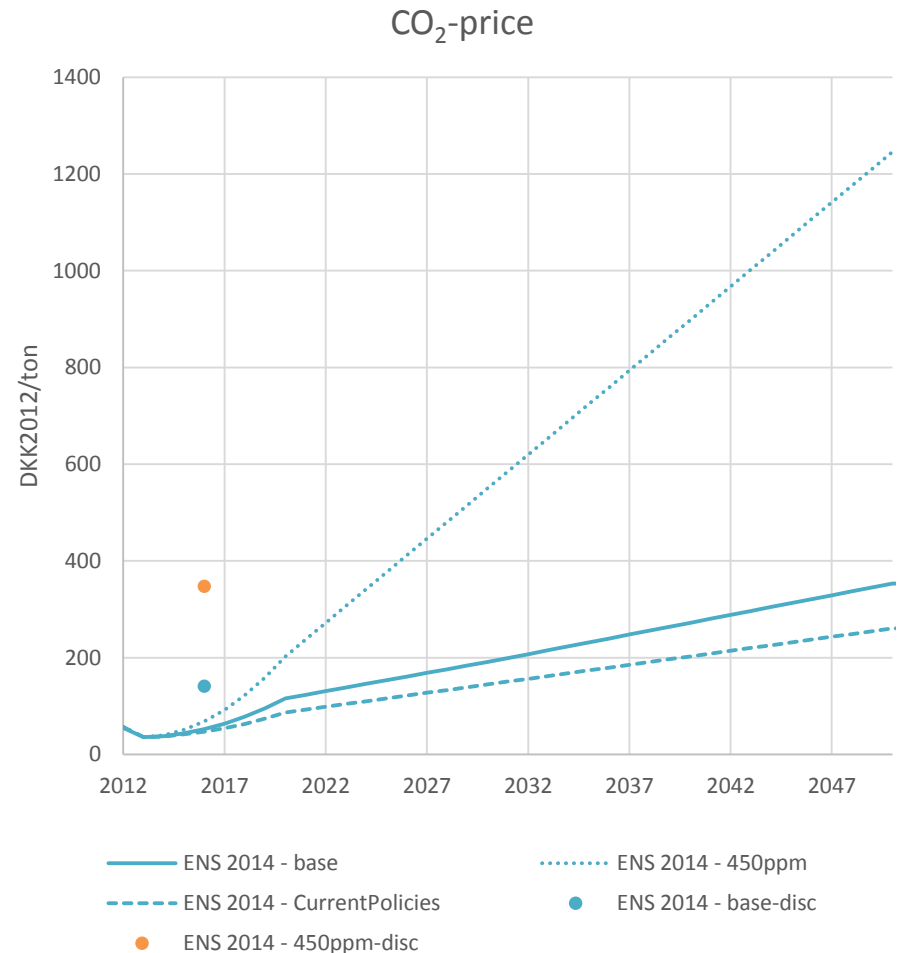

■ Integrationsomkostninger	150	150	58	150	58	150	58	150
■ Elproduktionsomkostninger	203	583	581	486	460	415	347	341
● Total	353	733	639	637	518	565	405	492

Forudsætninger

- Energistyrelsens og Energinet.dk's teknologikatalog
- Brændsels- og CO₂-priser baseret på IEA's WEO2013.
- Brændsels- og CO₂ tilbagediskonteres over betragtningsperioden
- Varme værdisættes med 50 kr./GJ
- Varmegrundlag for kraftværker svarer til 4000 FLH
- Udtagsværker kører derudover 1000 FLH kondensdrift

EU climate road map (marts 2011)

Figur 1: EU's udslip af drivhusgasser ved 80 % hjemlig reduktion (100 % = 1990)

